

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1997-1998

30 maart 1998

GEDACHTEWISSELING

**over het jaarverslag van de commissaris-coördinator
over de werking van de hogescholen tijdens het boekjaar 1996
(uitvoering van artikel 234, §1, van het decreet van 13 juli 1994
betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap)**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door de heer Erik Matthijs**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Gilbert Vanleenhove.

Vaste leden : de heer Jos De Meyer, mevrouw Mia De Schamphelaere, de heren Erik Matthijs, Freddy Sarens, Gilbert Vanleenhove ;

de heer Roland Deswaene, mevrouw Marleen Vanderpoorten, mevrouw Sonja Van Lindt ;

de heer René Swinnen, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh, de heer André Van Nieuwkerke ;

de heren Pieter Huybrechts, Joris Van Hauthem ;

de heer Kris Van Dijck ;

de heer Ludo Sannen.

Plaatsvervangers :

mevrouw Sonja Becq, de heer Paul Deprez, mevrouw Kathleen Helsen, mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Ward Beysen, Karel De Gucht, André Denys ;

de heren Patrick Hostekint, Michiel Vandenbussche, Robert Voorhamme ;

de heren Emiel Verrijken, Frans Wymeersch ;

de heer Chris Vandenbroeke ;

mevrouw Cecile Verwimp-Sillis.

INHOUD

Blz.

I. Toelichting door de heer Paul Cottenie, commissaris-coördinator van de Vlaamse regering bij de hogescholen	
1. Jaarverslag van de commissaris-coördinator over de werking van de hogescholen tijdens het boekjaar 1996 (uitvoering van art. 234, §1, van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap). Samenvattende nota	4
2. Uiteenzetting aan de hand van de hiernavolgende transparanten	6
II. Vragen en opmerkingen van de leden met het antwoord van de heer Paul Cottenie	
1. Investeringsmiddelen	44
2. Bijkomende financiële problemen (personeel, aantal studenten)	44
3. Verschillen tussen de hogescholen	45
4. De waardering van de gebouwen van de hogescholen	45
5. Evaluatie	45
6. De gevolgen van het hogescholendecreet m.b.t. de samenvoeging van hogescholen	46
7. Opmerkingen met betrekking tot de aanbevelingen	47
8. Tot besluit	47

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid had op donderdag 12 maart 1998 een gedachtewisseling met de heer Paul Cottenie, commissaris-coördinator van de Vlaamse regering bij de hogescholen, over het jaarverslag van de commissaris-coördinator over de werking van de hogescholen tijdens het boekjaar 1996 (uitvoering van artikel 234, § 1, van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap).

I. Toelichting door de heer Paul Cottenie, commissaris-coördinator van de Vlaamse regering bij de hogescholen

De heer Paul Cottenie onderscheidt in het jaarverslag over de werking van de hogescholen tijdens het boekjaar 1996 (uitvoering van artikel 234, § 1 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap) twee luiken. Een eerste deel is eerder algemeen : wat doen de hogescholen, wat houdt de autonomie in, wat zijn de bevoegdheden, wat is de externe en interne controle. Een tweede deel bevat een aantal aanbevelingen van de commissaris-coördinator van de Vlaamse regering bij de hogescholen naar zowel de Vlaamse regering als het Vlaams Parlement toe.

De spreker verwijst voor zijn inhoudelijke toelichting naar het jaarverslag over de werking van de hogescholen tijdens het boekjaar 1996 dat aan de leden van de commissie werd overgemaakt. Hierna volgt een samenvattende nota van dit jaarverslag.

De spreker geeft verder een uitgebreidere toelichting aan de hand van een aantal transparanten. Deze zijn na de samenvatting als weergave van het verslag van deze uiteenzetting opgenomen (zie p. 6 en volgende).

Na deze uiteenzetting volgden er vragen en opmerkingen van de leden (p. 44).

1. Jaarverslag van de commissaris-coördinator over de werking van de hogescholen tijdens het boekjaar 1996 (uitvoering van art. 234, § 1 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap). Samenvatten - de nota

Sinds het in werking treden van hogervermeld

decreet, zijn twee volle academiejaren verlopen. In die twee jaren is bijzonder veel veranderd. Opvallend daarbij is dat de hogescholen de hen toegemeten autonomie op een deskundige wijze hebben aangegrepen om nieuwe efficiënte (decretaal voorziene) structuren operationeel te maken. Daarbij hebben ze een bedrijfscultuur ontwikkeld die voorheen in het onderwijs in Vlaanderen op geen enkel niveau bestaande was. Het invoeren van een enveloppefinanciering gekoppeld aan een grotere responsabilisering van het hogeschoolbeleid, is dan ook een van de wijze beslissingen van het Vlaams Parlement.

Het zwaartepunt van de rapportering over de werking van de hogescholen aan de Vlaamse regering, slaat voor 1996 voornamelijk op de financiële toestand van de hogescholen in 1996. Daarnaast worden tevens een drietal aanbevelingen – waarvan twee buiten de financiële sfeer – aan de Vlaamse regering gedaan.

A. De financiële toestand in de hogescholen op 31 december 1996

1996 was het eerste jaar waarin het nieuwe financieringssysteem van de hogescholen werd toegepast. Uit de jaarrekeningen van 28 hogescholen blijkt dat de grote meerderheid (89%) van de instellingen hun boekjaar met een positief boekhoudkundig resultaat hebben afgesloten. Slechts drie hogescholen moesten een (beperkt) verlies rapporteren.

Deze vaststelling betreft uiteraard een momentopname, immers de aanzet tot het ondernemen van belangrijke investeringsprogramma's in vele hogescholen, zal in de toekomst zowel de afschrijvingen als de financiële kosten flink doen oplopen. Men mag dan ook verwachten dat het resultaat in de eerstvolgende jaren bij verschillende instellingen minder gunstig zal uitvallen.

Te oordelen naar de voornaamste financiële ratio's kan bij de meeste hogescholen de financiële toestand evenwichtig genoemd worden. Het uittesten van de voornaamste ratio's op de jaarrekeninggegevens van de hogescholen geeft volgend resultaat :

1) Rentabiliteit

De rentabiliteit werd niet gemeten tegenover het eigen vermogen, omdat de hogescholen op dit punt een te sterk uiteenlopende situatie vertonen. Als gemeenschappelijke noemer werden de werkingsuitkeringen door het Departement Onderwijs

genomen. Het werkingsoverschot in % van de werkingssuiteringen bedraagt voor de volledige groep (op basis van een geconsolideerde resultatenrekening) 6,15%, met -0,86% en +20,34% als extremen. De cashflow lag (geconsolideerd) op 10,41% van de werkingssuiteringen. Individueel was er een spreiding van 2,02% tot 28,14%.

2) Liquiditeit

De liquiditeit is het vermogen om de kortetermijnschulden met middelen uit de vlottende activa te betalen. Bij het meten van de liquiditeit werd rekening gehouden met het feit dat de belangrijkste kortetermijnschulden, namelijk die tegenover het personeel, niet moeten betaald worden met de liquide middelen die in de balans zijn opgenomen, maar wel door middel van afhoudingen op de werkingssuiteringen (enveloppe).

De current ratio (liquiditeit in de ruime zin) ligt bij vierentwintig hogescholen boven één. De acid test (liquiditeit in enge zin) oogt nog beter, vermits er slechts één instelling is die de ratio één niet haalt.

3) Solvabiliteit

De solvabiliteit (het vermogen alle schulden te betalen met de middelen uit het volledige actief werd gemeten met de zogenaamde schuldgraad, waarbij de schulden (teller) tegenover het eigen vermogen (noemer) worden geplaatst. Een gezonde ratio is hier dus kleiner dan één. Bij acht hogescholen is dat alvast niet het geval. Bij enkele instellingen is dat toe te schrijven aan relatief belangrijke schulden, bij andere echter evenzeer aan een gering eigen vermogen.

4) Personeelskost

De voornaamste ratio op dit vlak is de verhouding tussen de personeelskost welke door het Departement Onderwijs wordt aangerekend op de enveloppe (werkingssuitering toegekend aan de hogeschool) en het bedrag van de enveloppe. Het hogeschooldecreet stelt een ratio tussen 75% en 80% als streefdoel voorop. Bij negen hogescholen ligt de ratio nog boven de 85% en bij vier onder 80%. De vijftien overige instellingen halen allemaal een percentage dat tussen 80 en 85% ligt.

5) Conclusies

Globaal bekeken is de financiële toestand van de hogescholen per 31 december 1996 bevredigend te noemen.

Een grote meerderheid van de hogeschoolbesturen heeft het bewijs geleverd over de nodige professionaliteit te beschikken om de toegekende autonomie in een degelijk management te vertalen.

Op het vlak van personeelskosten moet de evolutie in de komende jaren met enige zorg worden gevolgd. Om diverse redenen mag men immers een toename van deze kosten verwachten.

B. Aanbevelingen vanwege de commissaris-coördinator

1) Met het oog op het realiseren van een nog grotere openheid en openbaarheid ten aanzien van de financiële rapportering door de hogescholen, ware het opportuun mochten de hogescholen hun jaarrekening deponeren bij de balanscentrale van de Nationale Bank van België.

2) Het decreet deelt de basisopleidingen op in vier financieringsgroepen, die elk een puntengewicht krijgen toegekend, dat bepalend is voor de berekening van de enveloppe van elke hogeschool. Het is aan te bevelen de samenstelling van de financieringsgroepen evenals de ermee verbonden puntengewichten aan een evaluatie te onderwerpen.

3) Aan de drie hogescholen van de provincie werd in afwijking van alle andere geen rechtspersoonlijkheid toegekend. Dit staat een consequente uitvoering van een aantal bepalingen van het hogeschooldecreet in de weg. Meer zelfs, het werpt in meerdere opzichten een hypotheek op een efficiënt en dynamisch beleid van de provinciale hogescholen en bemoeilijkt in grote mate een normale communicatie met het Commissariaat van de Vlaamse regering. De wet van 25 juni 1997 tot wijziging van de provinciewet opent evenwel een interessant perspectief. Met name zou het toekennen aan de Vlaamse provinciale hogescholen van het statuut van autonoom provinciebedrijf, een integrale uitvoering van het decreet van 13 juli 1997 mogelijk maken.

2. Uiteenzetting aan de hand van de hiernavolgende transparanten

DE FILOSOFIE VAN HET HOGESCHOOLDECREET

- decreet van 13 juli 1994 was geen fusiedecreet
- de kerngedachte is wel: AUTONOMIE

autonomie

Etymologisch :

autos (= zelf) + nomos (= wet, regel)

autonomie betekent zelf regels maken en bovendien zelf in staat zijn om de naleving van die regels te doen respecteren. Een gemeenschap of organisatie die dat kan, is autonoom.

autonomie is in elk geval geen onafhankelijkheidsverklaring

Autonomie moet in de eerste plaats gezien worden als middel tot responsabilisering en dit inzake:

- pedagogisch beleid
- personeelsbeleid
- maatschappelijk beleid
- relaties met derden
- financieel beleid

Responsabilisering

enkel mogelijk mits aan volgende twee voorwaarden wordt voldaan:

juridisch kader:

de hogescholen worden vereenzelvigd met de notie "rechtspersoon":

- de Vlaamse autonome hogescholen
- de gesubsidieerde vrije hogescholen
- de gesubsidieerde officiële hogescholen

financieel kader:

de enveloppe-financiering

autonomie en controle

hogeschole drijven, ongeacht hun rechtspersoonlijkheid, voornamelijk op gemeenschapsgeld (voor 89.26 % in 1996)

hierin ligt de noodzaak besloten om over de besteding van de verkregen middelen aan de overheid verantwoording af te leggen.

controle

1. interne controle of "eerstelijnscontrole"

is decretaal aan de hogescholen opgelegd. Omvat o.m.:

- kwaliteitsbewaking (art. 58)
- evaluatieregeling voor het personeel (art. 77)
- evaluatie van de studentenbegeleiding (art. 107)

2. externe controle en/of opvolging en evaluatie

- administratie hoger onderwijs (departement onderwijs):
rol veeleer evaluerend dan controlerend.
- kwaliteitsbewaking (megacontrole door de overheid)
(art. 59)
- bedrijfsrevisor (art. 233)
- regeringscommissaris (art. 245)

taken van de commissaris

toezicht houden op:

- de naleving van wet of decreet (art. 240)
- het financieel evenwicht (art. 240 + BVR. 05.04.95) en dit zowel voor de hogescholen als voor de VZW's SOVO
- de werking van de medezeggenschapsorganen
- de werking van de onderhandelingscomités

middelen:

- het bijwonen van vergaderingen met raadgevende stem (art. 246)
- het recht om gehoord te worden
- inzagerecht
- mogelijkheid tot het indienen van beroep

beoordelen van de rapportering door de hogescholen en advisering van de Vlaamse regering:

- afwijking toelatingsvoorwaarden tot de tweede cyclus (art. 22)
- evaluatie van de begeleidingsprogramma's
- evaluatie van de cumulatieregeling
- toepassing van het decreet dienstverlening
- de begroting en de jaarrekening
- het jaarverslag

Rapportering door de hogescholen

Belangrijkste rapportering is gesitueerd op twee niveaus:

1. het jaarverslag (ontwerp BVR).

Deze verslaggeving schetst een beeld van het algemeen beleid en handelt inzonderheid over:

- organisatiestructuur
- onderwijs
- onderzoek
- personeel
- dienstverlening
- ontwikkeling en beoefening van de kunsten
- financiën
- sociale voorzieningen voor studenten

2. de jaarrekening

Deze verslaggeving schetst een beeld van de financiële toestand.

bedrijfsboekhouding

Hogescholen voeren (art. 233) een dubbele boekhouding (=bedrijfsboekhouding of volledige boekhouding).

De gehanteerde boekhoudtechniek wordt geconcretiseerd in twee besluiten:

.het Besluit van de Vlaamse regering betreffende de beleidsboekhouding, de jaarrekening en het rekeningenstelsel voor de hogescholen en de vzw's voor sociale voorzieningen.

.het Besluit van de Vlaamse regering betreffende de begroting en de personeelsformatie voor de hogescholen en de vzw's sociale voorzieningen in de Vlaamse Gemeenschap.

De Jaarrekening

omvat:

- .de balans**
- .de resultatenrekening**
- .de toelichting**

de balans

het vermogen van een onderneming (in casu: een hogeschool) vertoont twee aspecten:

1. enerzijds: waar het vermogen vandaan komt of wie het vermogen ter beschikking stelt van de zaak. M.a.w. wat is de oorsprong van het vermogen.

De vermogensbestanddelen wat betreft de oorsprong noemen we de PASSIVA.

2. anderzijds: waartoe het vermogen is gebruikt of waarin het vermogen is terug te vinden. M.a.w. wat is de aanwending van het vermogen.

De vermogensbestanddelen wat betreft de aanwending noemen we de ACTIVA.

1.1. BALANS PER 31.12.19XX			
ACTIVA		PASSIVA	
Codes	Boekjaar	Boekjaar	Vorig boekjaar
VASTE ACTIVA		EIGEN VERMOGEN	
20/28	0	0	0
I. Oprichtingskosten		I. Patrimonium	
20		10	
II. Immateriële vaste activa		III. Herwaarderingsmeerwaarden	
21		12	
III. Materiële vaste activa		V. Gecumuleerd resultaat	
22/27	0	14	
22		15	
23		VI. Investeringssubsidies	
24		16	
25		VOORZIENINGEN	
26		0	0
27		VII. Voorzieningen voor risico's en kosten	
IV. Financiële vaste activa		A. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	
28	0	160	0
280/1		B. Grote herstellings- en onderhoudswerken	
282/3		162	
284/8		163/5	
VLOTTENDE ACTIVA		C. Overige risico's en kosten	
29/58	0	17/49	0
V. Vorderingen op meer dan één jaar		SCHULDEN	
29	0	17	0
290		170/4	0
291		170	0
VI. Voorraden		VIII. Schulden op meer dan één jaar	
30		172	
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar		A. Financiële schulden	
40/41	0	173	
40		174	
41		175	
VIII. Geldbeleggingen		1. Achtergestelde leningen	
50/53		178/9	
IX. Liquide middelen		2. Leasingschulden en soortgelijke schulden	
54/58		42/48	0
X. Overlopende rekeningen		3. Kredietinstellingen	
490/1	0	42	
Totaal der activa		4. Overige leningen	
20/58	0	43	0
		B. Financiële schulden	
		1. Kredietinstellingen	
		2. Overige leningen	
		C. Werkingsschulden	
		E. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoddingen en sociale lasten	
		1. Belastingen	
		2. Bezoddingen en sociale lasten	
		F. Overige schulden	
		X. Overlopende rekeningen	
		492/3	
		Totaal der passiva	
		10/49	

de resultatenrekening

is de cumulatie van alle opbrengst- en kostenstromen (= vermogensstromen) in de loop van een boekjaar.

	Codes	Huidig Boekjaar	Vorig Boekjaar
1. 2. RESULTATENREKENING 19XX			
I. Werkingsopbrengsten	<u>70/74</u>	0	0
A.1. Werkingsuitkeringen (toelichting XII.A.)	700		
A.2. Inschrijvings- en examengelden	701/2		
A.3. Omzet boeken en cursussen	703		
A.4. Sociale toelagen	704		
B. Voorraadwijzigingen (toename +, afname -)	71		
C. Geproduceerde vaste activa	72		
D. Andere werkingsopbrengsten (toelichting XII.B)	74		
II. Werkingskosten (-)	<u>60/64</u>	0	0
A. Verbruikte goederen	60		
B. Diensten en diverse goederen	61		
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen (toelichting XII.C.2.)	62		
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	630		
E. Waardeverminderingen op voorraden en werkings- vorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -) (toelichting XII.C.3. en E)	631/4		
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -) (toelichting XII.C.3. en E.)	635/7		
G. Andere werkingskosten (toelichting XII.F.)	640/8		
H. Als herstructureringskosten geactiveerde werkingskosten (-)	649		
III. Werkingsoverschot/(werkingstekort)	<u>70/64</u>	0	0
IV. Financiële opbrengsten	<u>75</u>	0	0
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa	750		
B. Opbrengsten uit vlottende activa	751		
C. Andere financiële opbrengsten (toelichting XIII.A.)	752/9		
V. Financiële kosten (-)	<u>65</u>	0	0
A. Kosten van schulden (toelichting XIII.B.)	650		
B. Waardeverminderingen op vlottende activa andere dan bedoeld onder II.E. (toevoegingen +, terugne- mingen -) (toelichting XIII.C.)	651		
C. Andere financiële kosten (toelichting XIII.E.)	652/9		
VI. Overschot/(tekort) uit de gewone activiteiten	<u>70/65</u>	0	0
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	76		
VIII. Uitzonderlijke kosten	66		
IX. Overschot/(tekort) van het boekjaar	<u>70/66</u>	0	0

jaarverslag van de commissaris-coördinator

situering van het verslag:

.art. 245 § 1. Hij (de commissaris-coördinator) brengt jaarlijks verslag uit aan de Vlaamse regering over de werking van de hogescholen.

Analyse van de jaarrekeningen - Elementen van de analyse:

- .timing
- .vormvereisten
- .transparantie
- .financiële toestand
- .financieel evenwicht

GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING 1996	Codes	ALLE HOGESCHOLEN		Hoogste %	Laagste %
I. Werkingsopbrengsten	<u>70/74</u>	<u>19.220.394</u>	<u>100,00%</u>		
A.1. Werkingsuitkeringen (toelichting XII.A.)	700	17.156.814	89,26%	93,29 %	68,40 %
A.2. Inschrijvings- en examengelden	701/2	1.062.866	5,53%	9,56 %	3,19 %
A.3. Omzet boeken en cursussen	703	216.905	1,13%	4,51 %	0,00%
A.4. Sociale toelagen	704				
B. Voorraadwijzigingen (toename +, afname -)	71	233	0,00%		
C. Geproduceerde vaste activa	72				
D. Andere werkingsopbrengsten (toelichting XII.B)	74	783.496	4,08 %	17,53 %	0,72 %
II. Werkingskosten (-)	<u>60/64</u>	<u>(18.165.575)</u>	<u>-100,00%</u>		
A. Verbruikte goederen	60	248.498	-1,37%	8,49 %	0,00%
B. Diensten en diverse goederen	61	2.422.972	-13,34%	24,49 %	9,41 %
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen (toelichting XII.C.2.)	62	14.795.373	-81,45%	86,75 %	62,43 %
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	630	490.563	-2,70%	11,92 %	0,15 %
E. Waardeverminderingen op voorraden en werkings- vorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -) (toelichting XII.C.3. en E)	631/4	13.608	-0,07%		
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -) (toelichting XII.C.3. en E.)	635/7	120.307	-0,66%	3,64 %	0,00%
G. Andere werkingskosten (toelichting XII.F.)	640/8	74.254	-0,41%	4,32 %	0,00%
H. Als herstructureringskosten geactiveerde werkingskosten (-)	649				
III. Werkingsoverschot/(werkingstekort)	<u>70/64</u>	<u>1.054.819</u>	<u>0,00%</u>		
IV. Financiële opbrengsten	<u>75</u>	<u>110.923</u>	<u>100,00%</u>		
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa	750				
B. Opbrengsten uit vlottende activa	751	65.363	58,93%		
C. Andere financiële opbrengsten (toelichting XIII.A.)	752/9	45.560	41,07%		
V. Financiële kosten (-)	<u>65</u>	<u>(85.695)</u>	<u>-100,00%</u>		
A. Kosten van schulden (toelichting XIII.B.)	650	81.237	-94,80%		
B. Waardeverminderingen op vlottende activa andere dan bedoeld onder II.E. (toevoegingen +, terugne- mingen -) (toelichting XIII.C.)	651				
C. Andere financiële kosten (toelichting XIII.E.)	652/9	4.458	-5,20%		
VI. Overschot/(tekort) uit de gewone activiteiten	<u>70/65</u>	<u>1.080.047</u>	<u>0,00%</u>		
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	<u>76</u>	<u>131.257</u>			
VIII. Uitzonderlijke kosten	<u>66</u>	<u>(62.298)</u>			
IX. Overschot/(tekort) van het boekjaar	<u>70/66</u>	<u>1.149.006</u>	<u>0,00%</u>		

Resultaat (1.149 miljard) relativeren

**.niet alle hogescholen hebben hun gebouwen gewaardeerd.
Gevolg: afschrijvingen erg laag en werkingsoverschot
geflatteerd.**

**.In 1996 zeer voorzichtige investeringspolitiek. Dit drukte
op zijn beurt de afschrijvingen voor het boekjaar 1996.**

**.Hogescholen maakten weinig gebruik van de mogelijkheid
tot het aanleggen van voorzieningen voor grote onderhouds-
en herstellingswerken.**

**.Uitgestelde bezoldiging van de maand juli 1996 voor de
tijdelijken mocht aan het jaar 1995 toegerekend worden.**

financieel evenwicht

•ratio's uit de jaarrekening van de hogescholen:

•rentabiliteit

•liquiditeit en solvabiliteit

•personeelskost

rentabiliteit

Resultaat

Eigen Vermogen

niet relevant.

Overschot/tekort van het boekjaar

Werkingssuitkeringen

minder betrouwbaar.

Werkingsoverschot

Werkingssuitkeringen

Meer betrouwbaar.

Probleem component "afschrijvingen".

Cashflow van het boekjaar

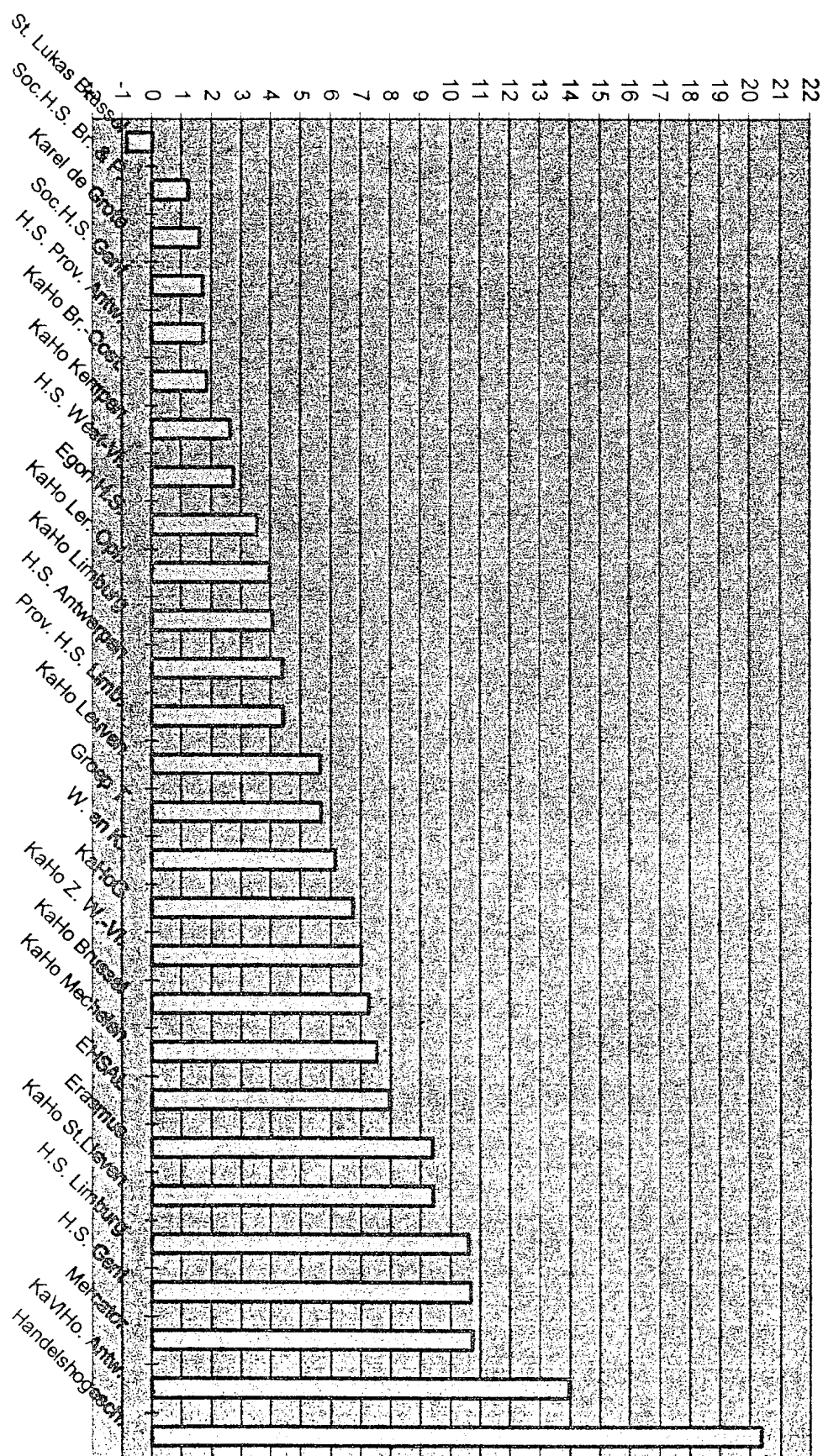
Werkingssuitkeringen

Cashflow van het boekjaar = Overschot van het boekjaar + niet-kaskosten - niet kas-opbrengsten.

Goede indicatie over de rentabiliteit

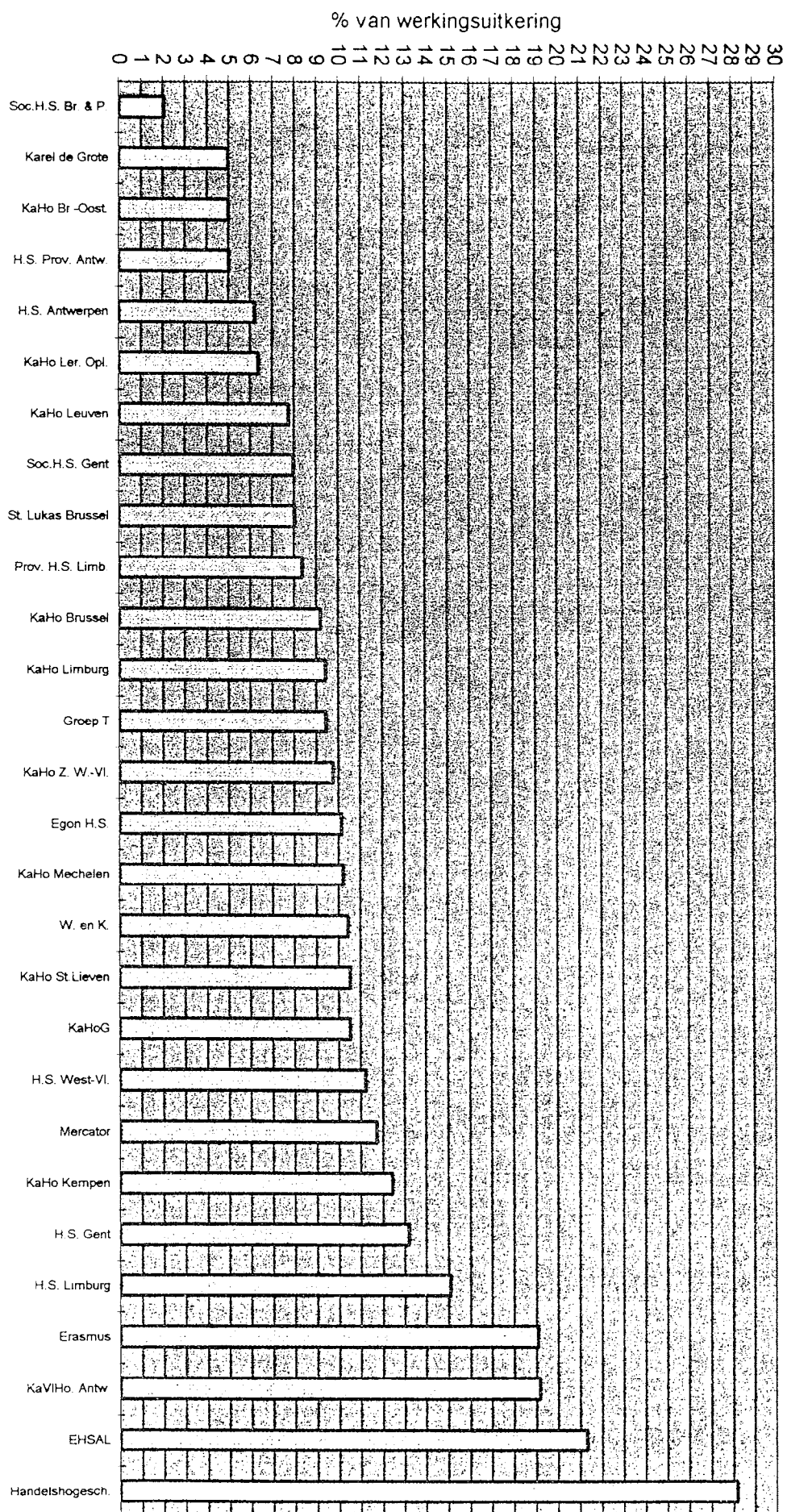
% van werkingsuitkering

RENTABILITEIT HOOGESCHOLEN

RENTABILITEIT HOGESCHOLEN

□ Cashflow in % van werkingsuitk.

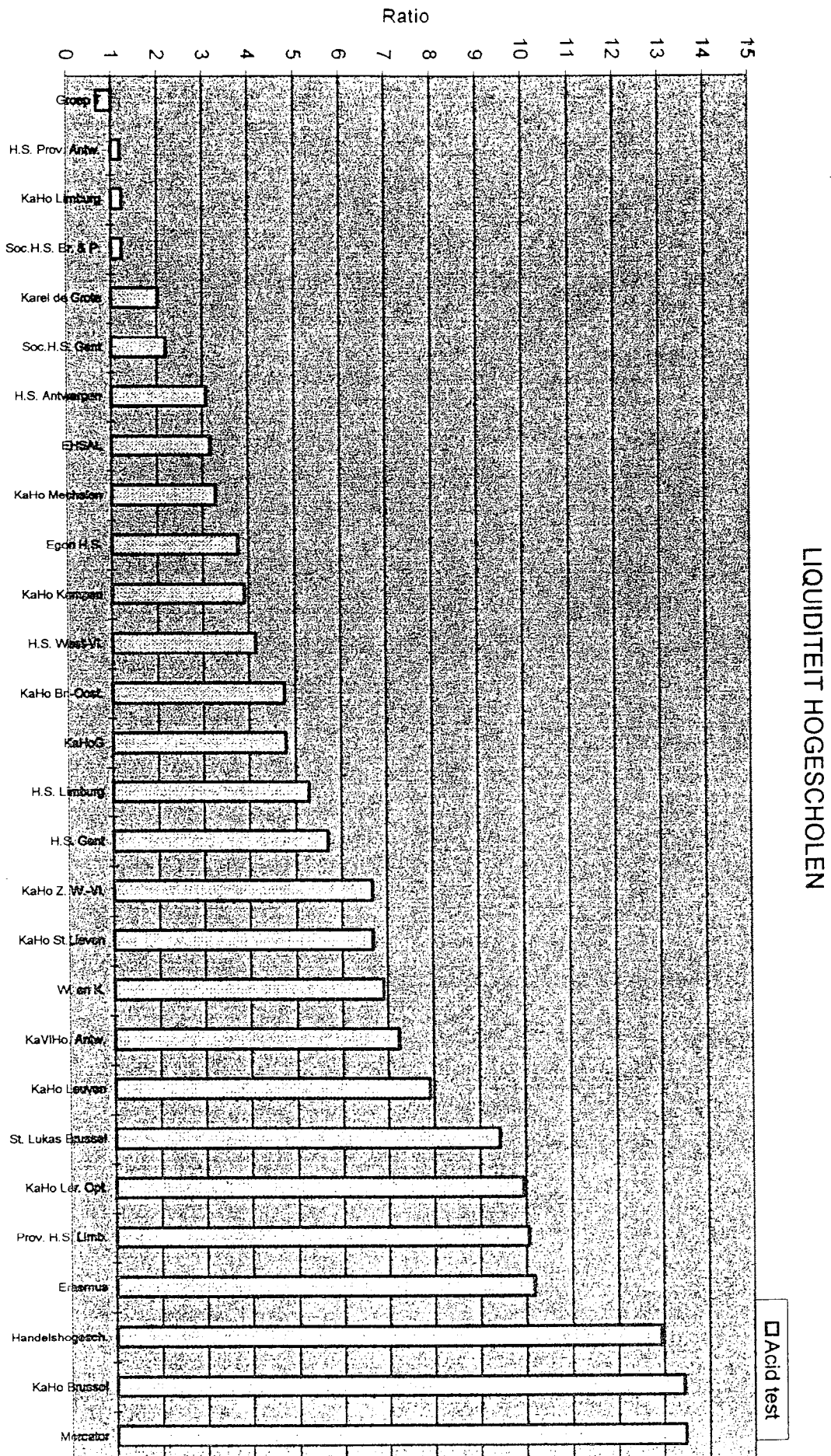
Liquideitsratio's

Liquideit in enge zin (acid test)

Vorderingen op ten hoogste één jaar + geldbeleggingen +
liquide middelen

schulden op ten hoogste één jaar*

*hierin worden de schulden m.b.t. de bezoldigingen van het personeel betaald door het Departement niet opgenomen. Deze zullen immers niet vereffend worden via de liquide middelen die in de balans per 31.12.96 opgenomen zijn, maar wel door afhouding op het celkrediet van de enveloppe die pas in het volgende boekjaar in de boekhouding wordt geregistreerd.

Liquiditeitsratio's

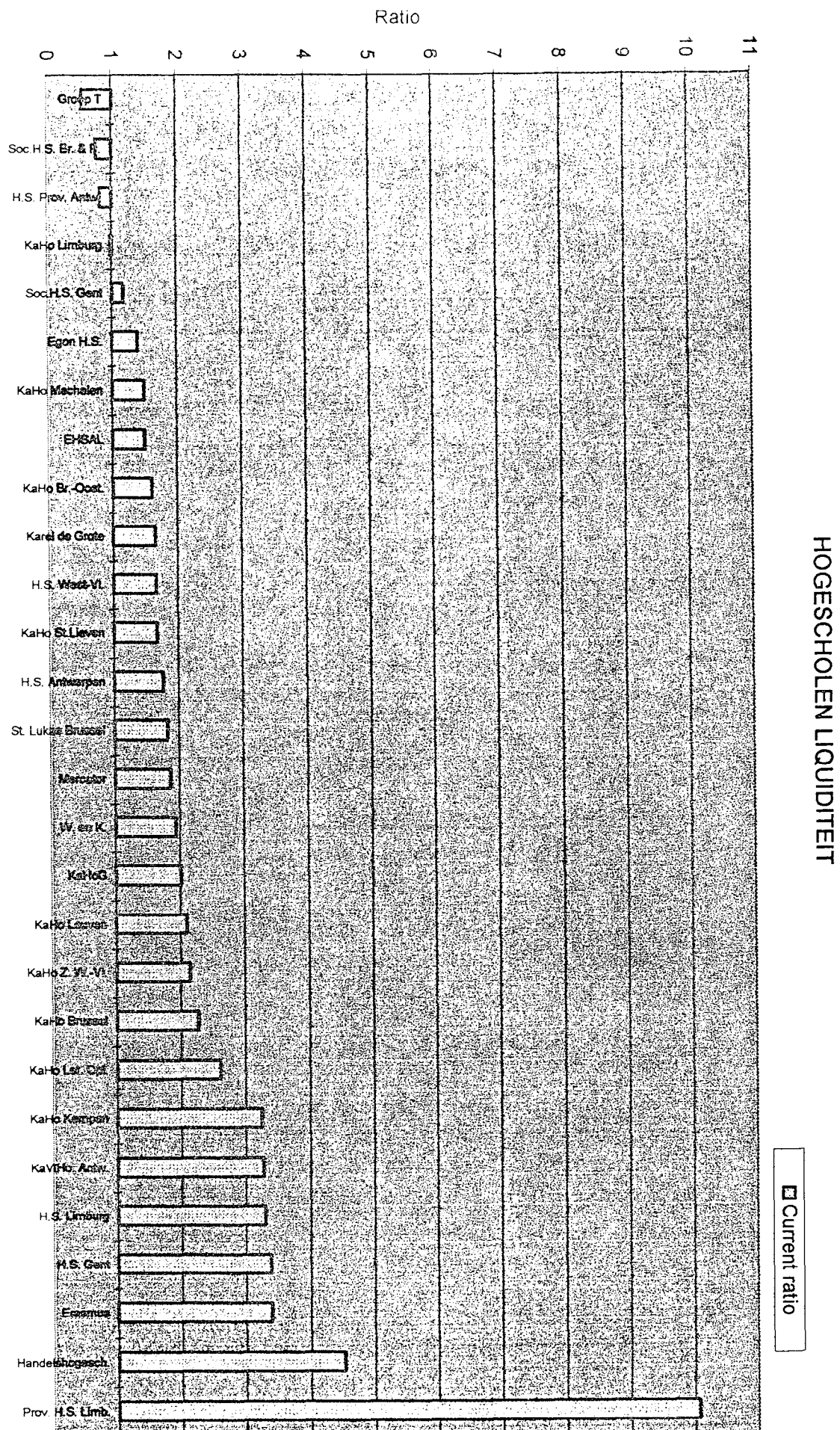
Liquiditeitsratio in ruime zin (current ratio)

VLottende activa - Vorderingen op meer dan één jaar*

Vreemd vermogen op korte termijn**

* In vergelijking met de vorige liquiditeitsratio zijn in de teller nu ook de voorraden en overlopende rekeningen van het actief opgenomen.

** De noemer omvat nu eveneens de overlopende rekeningen van het passief. Net zoals in de vorige ratio werden de bezoldigingen van het personeel betaald door het Departement niet opgenomen.

Solvabiliteitsratio's

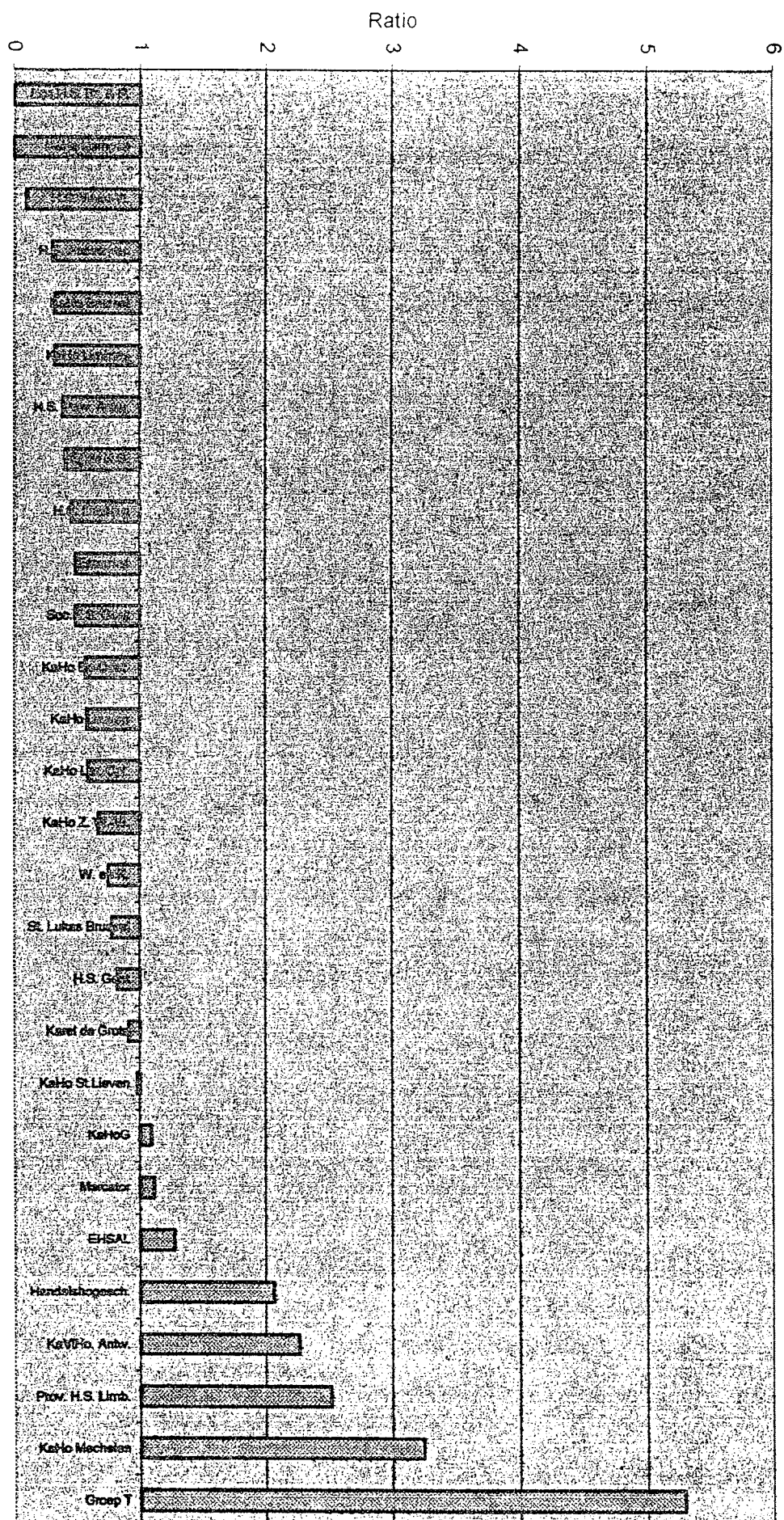
Algemene schuldgraad:

Vreemd vermogen*

Eigen vermogen

* In de teller werden ook de voorzieningen als vreemd vermogen opgenomen. Net zoals bij de liquiditeitsratio's werden de bezoldigingen van het personeel betaald door het Departement niet opgenomen.

SCHULD-RATIO IN DE HOGESCHOLEN

Personeelsratio

Personeelskost betaald door het Departement Werkingsuitkeringen

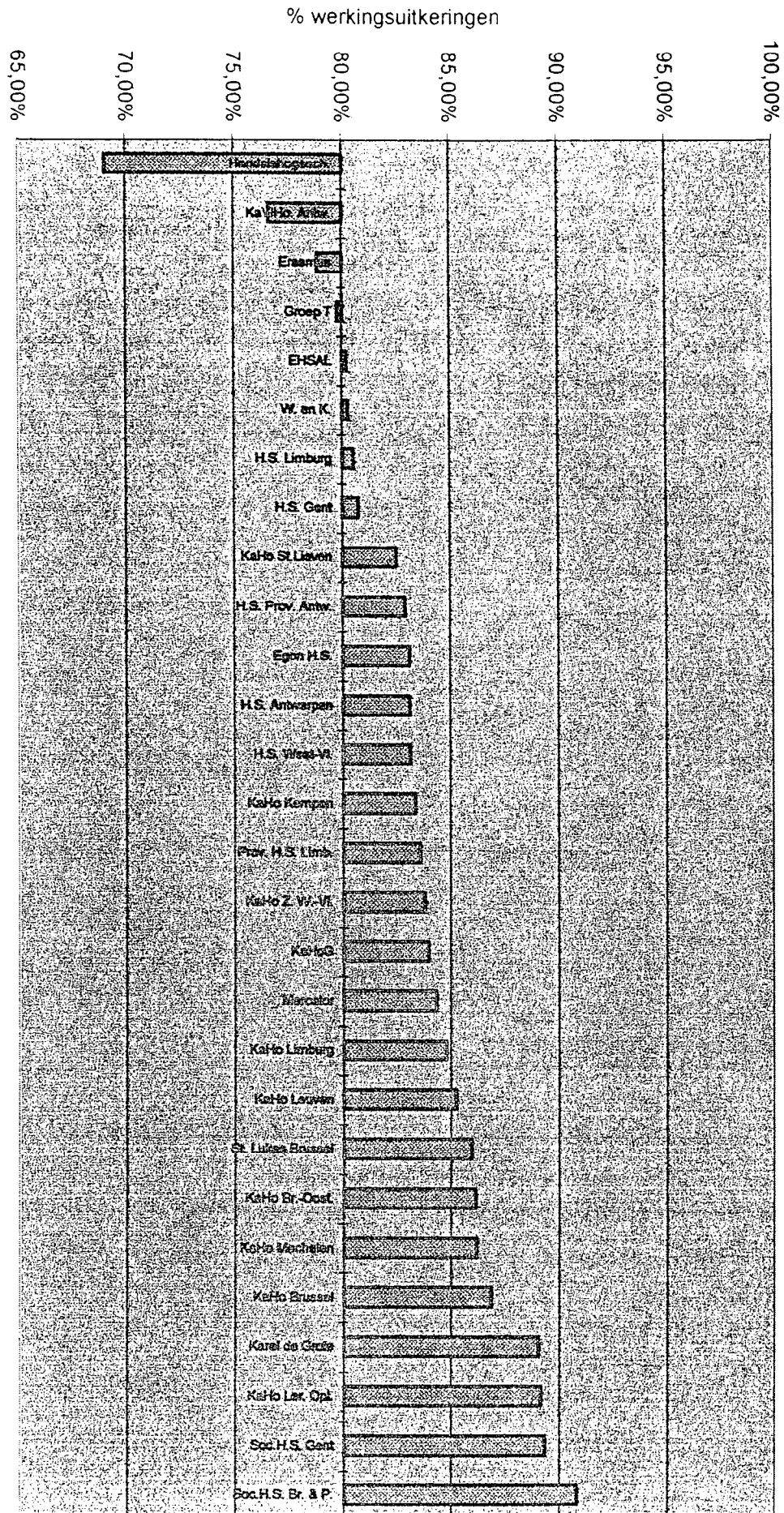
Worden niet in de formule opgenomen:

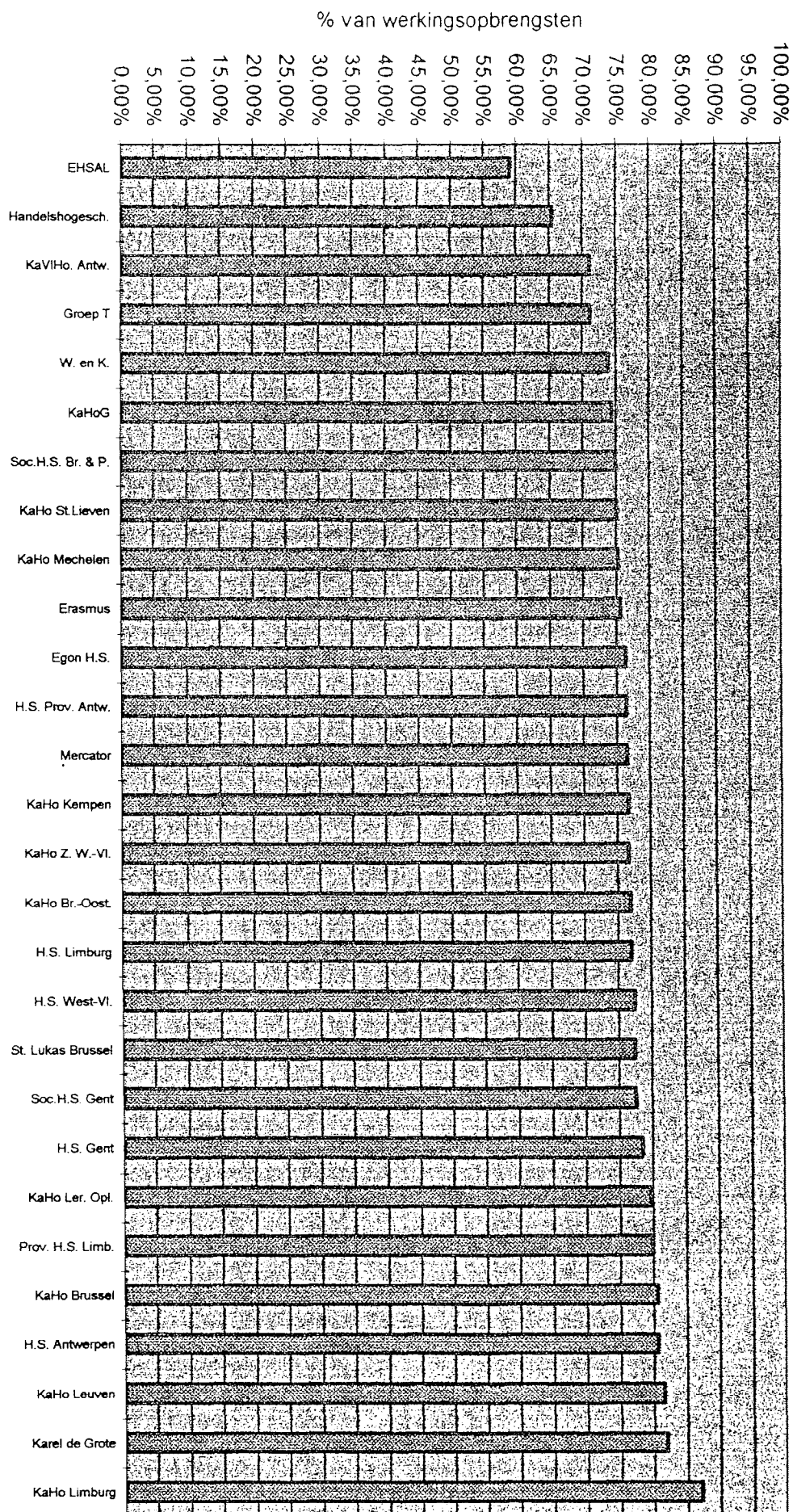
- de vergoedingen voor de TBS 55+ regeling,
- de detacheringen,
- de kost van bevallingsverloven.

Belang van deze ratio (art. 232 van het decreet):

- Ratio > 85 % : hogeschool dient financieringsplan op te stellen.
- Ratio > 80 % en < 85 % : verantwoording omtrent de personeelskost en de personeelsformatie.
- Ratio < 75 % : verantwoording in het licht van de kwaliteit van het onderwijs.

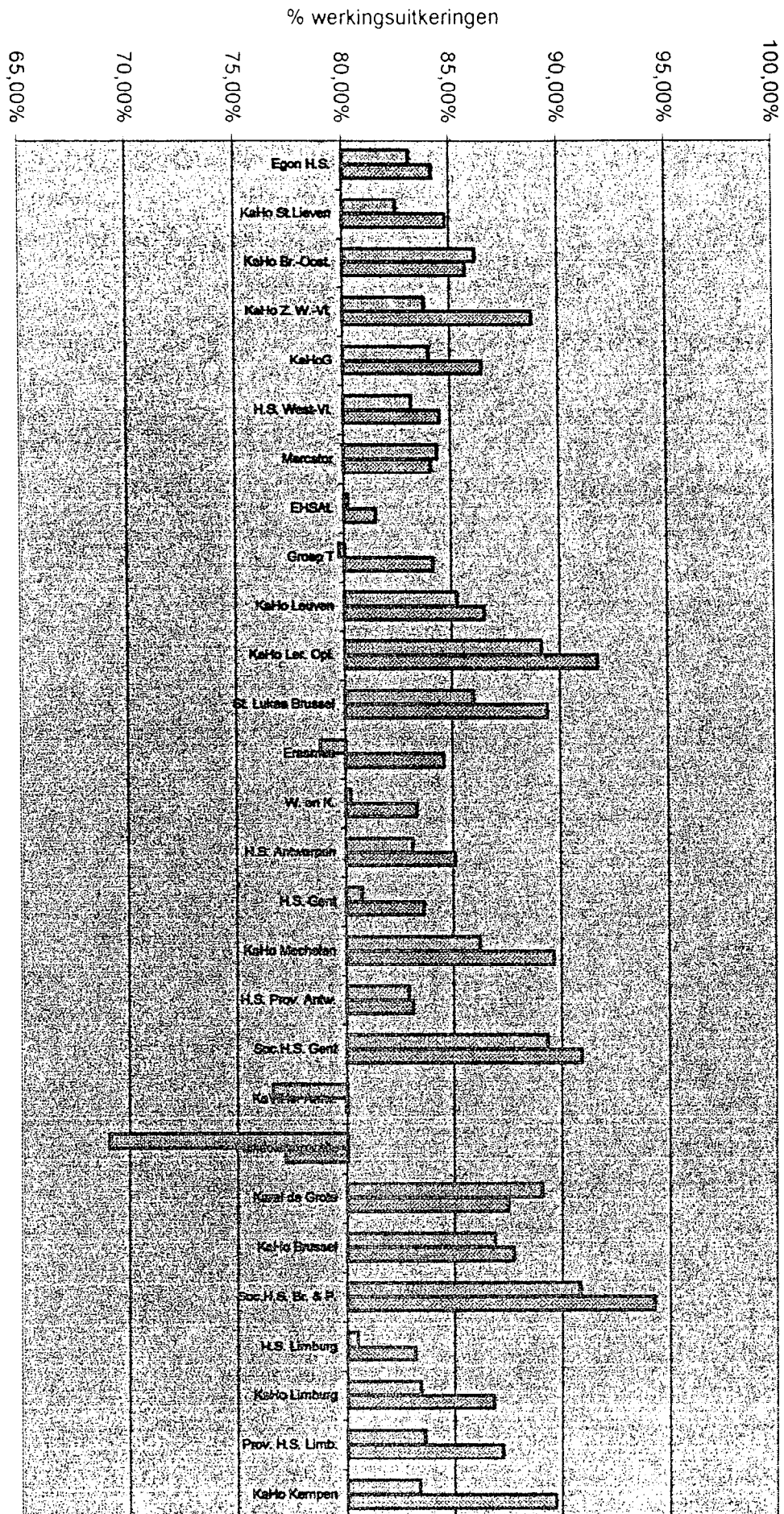
HOGESCHOLEN PERS. K. DEP. WERK. UITK.

 Pers., kost. Dep., /Werkingsuitkeringen

HOGESCHOLEN PERS.KOST IN % VAN WERKINGSOPBRENGSTEN

HOGESCHOLEN PERS., K. DEP. & BEGROTING

aanbevelingen

- .balanscentrale van de Nationale Bank**
- .puntengewichten van de financieringsgroepen**
- .hogescholen als autonome provinciebedrijven**

RATIO	EHSAL							KA.HO. LEUVEN	KAHO LER.OPL.	H.S. ST.LUKAS BRUSS.	ERASMUS BRUSSEL	HOGESCHOOL WENK	GEGCONSOLIDEERD
RENTABILITEIT													
Overschot van het boekjaar	31.947	14.373	45.404	12.635	(460)	165.986	82.968	352.853					
Werkingsoverschot	29.274	16.345	43.500	12.453	(1.426)	89.040	84.063	273.249					
Cashflow van het boekjaar	78.308	27.217	59.897	20.020	13.347	180.612	142.801	522.202					
Werkingsuitkeringen	368.116	288.597	773.502	314.993	166.773	947.830	1.372.498	4.232.309					
Overschot van het boekjaar/Werkingsuitkeringen	8,68%	4,98%	5,87%	4,01%	-0,28%	17,51%	6,05%	8,34%					
Werkingsoverschot/Werkingsuitkeringen	7,95%	5,66%	5,62%	3,95%	-0,86%	9,39%	6,12%	6,46%					
Cashflow/Werkingsuitkeringen	21,27%	9,43%	7,74%	6,36%	8,00%	19,06%	10,40%	12,34%					
LIQUIDITEIT & SOLVABILITEIT													
Liquiditeit in brede zin (current ratio)	1,50	0,54	2,10	2,61	1,82	3,40	1,94						
Liquiditeit in enge zin (acid test)	3,16	0,67	7,91	9,93	9,42	10,16	6,90						
Schuldgraad (vreemd vermogen/eigen vermogen)	1,27	5,29	0,58	0,59	0,78	0,49	0,75						
PERONEELSKOST													
1. Personeelskost Departement/Werkingsuitkeringen													
Begroting	81,46%	84,11%	86,49%	91,73%	89,38%	84,56%	83,28%						
Werkelijk	80,17%	79,77%	85,23%	89,15%	85,94%	78,84%	80,22%						
2. Totale personeelskost/Werkingsopbrengsten													
Werkelijk	59,03%	71,16%	81,43%	79,63%	77,35%	75,60%	73,76%						

RATIO		HOGESCHOOL ANTWERPEN	HOGESCHOOL GENT	KATH.HOGESCH.MECHLEN	HOGESCHOOL PROV.A'PEN	SOC.HOGESCHOOL GENT	KATH.VL.HOGESCH.ANTW.	HANDELSHOGESCH.ANTW.	GECONSOLIDEERD
<u>RENTABILITEIT</u>									
Overschot van het boekjaar		50.548	220.561	16.474	7.551	(1.994)	33.840	28.150	355.130
Werkingsoverschot		65.146	198.753	41.215	5.898	2.252	34.241	27.302	374.807
Cashflow van het boekjaar		92.146	245.414	55.935	17.151	10.553	46.982	37.787	505.968
Werkingsuitkeringen		1.490.441	1.861.814	548.953	342.749	132.837	245.238	134.260	4.756.292
Overschot van het boekjaar/Werkingsuitkeringen		3,39%	11,85%	3,00%	2,20%	-1,50%	13,80%	20,97%	7,47%
Werkingsoverschot/Werkingsuitkeringen		4,37%	10,68%	7,51%	1,72%	1,70%	13,96%	20,34%	7,88%
Cashflow/Werkingsuitkeringen		6,18%	13,18%	10,19%	5,00%	7,94%	19,16%	28,14%	10,64%
<u>LIQUIDITEIT & SOLVABILITEIT</u>									
Liquiditeit in brede zin (current ratio)		1,76	3,38	1,49	0,82	1,17	3,27	4,52	
Liquiditeit in enge zin (acid test)		3,08	5,69	3,27	1,18	2,19	7,24	12,93	
Schuldgraad (vreemd vermogen/eigen vermogen)		0,31	0,82	3,24	0,39	0,49	2,26	2,06	
<u>PERONEELSKOST</u>									
1. <i>Personneelskost Departement/Werkingsuitkeringen</i>									
Begroting		85,05%	83,58%	89,61%	83,08%	90,90%	79,96%	77,20%	
Werkelijk		83,09%	80,73%	86,19%	82,88%	89,33%	76,63%	69,02%	
2. <i>Totale personeelskost/Werkingsopbrengsten</i>									
Werkelijk		80,56%	78,32%	75,27%	76,38%	77,45%	71,05%	65,39%	

RATIO	GECONSOLIDEERD						
	KAREL DE GROTE H.S.	KAHO BRUSSEL	SOC. HOGESCH. BR. & P.	VAH LIMBURG	KAHO LIMBURG	PROV. H.S. LIMBURG	KAHO KEMPEN
RENTABILITEIT							
Overschot van het boekjaar	26.290	16.367	(2.011)	49.416	30.674	29.049	28.391
Werkingsoverschot	21.015	16.298	1.166	46.599	34.762	28.847	24.310
Cashflow van het boekjaar	65.107	20.624	1.926	66.248	80.650	54.904	114.813
Werkingsuitkeringen	1.314.245	224.868	95.384	439.766	857.958	658.559	924.111
							4 514 891
Overschot van het boekjaar/Werkingsuitkeringen	2,00%	7,28%	-2,11%	11,24%	3,58%	4,41%	3,07%
Werkingsoverschot/Werkingsuitkeringen	1,60%	7,25%	1,22%	10,60%	4,05%	4,38%	2,63%
Cashflow/Werkingsuitkeringen	4,95%	9,17%	2,02%	15,06%	9,40%	8,34%	12,42%
							8,95%
LIQUIDITEIT & SOLVABILITEIT							
Liquiditeit in brede zin (current ratio)	2,01	13,43	1,22	5,27	1,22	10,04	3,90
Liquiditeit in enge zin (acid test)	1,65	2,27	0,76	3,29	0,98	10,06	3,25
		1					
Schuldgraad (vreemd vermogen/eigen vermogen)	0,91	0,33	(3.649,00)	0,46	0,33	2,51	(25.156,00)
PERONEELSKOST							
1. <i>Personneelskost Departement/Werkingsuitkeringen</i>							
Begroting	87,48%	87,72%	94,27%	83,14%	86,79%	87,21%	89,68%
Werkelijk	89,04%	86,85%	90,79%	80,48%	84,80%	83,60%	83,36%
2. <i>Totale personeelskost/Werkingsopbrengsten</i>							
Werkelijk	81,85%	80,53%	74,83%	76,96%	87,10%	79,76%	76,63%

FINANCIERINGSSYSTEEM

WERKINGSUITKERING 1996 =	100 % ENVELOPPE 1995		
WERKINGSUITKERING 1997 =	60% enveloppe 1995	8% studenten 1991- 1995	32% onderwijsbelasting studenten 1994 - 1996
WERKINGSUITKERING 1998 =	30 % enveloppe 1995	14% studenten 1991- 1995	56% onderwijsbelasting studenten 1995 - 1997
WERKINGSUITKERING 1999 =	25 % enveloppe 1995	15% studenten 1991- 1995	60% onderwijsbelasting studenten 1996 - 1998
WERKINGSUITKERING 2000 =	20 % enveloppe 1995	16% studenten 1991- 1995	64% onderwijsbelasting studenten 1997 - 1999
WERKINGSUITKERING 2001 =	20 % enveloppe 1995	16% studenten 1996 - 2000	64% onderwijsbelasting studenten 1998 - 2000
WERKINGSUITKERING 2002 =	20 % enveloppe 1995	16% studenten 1996 - 2000	64% onderwijsbelasting studenten 1999 - 2001
WERKINGSUITKERING 2003 =	20 % enveloppe 1995	16% studenten 1996 - 2000	64% onderwijsbelasting studenten 2000 - 2002
WERKINGSUITKERING 2004 =	20 % enveloppe 1995	16% studenten 1996 - 2000	64% onderwijsbelasting studenten 2001 - 2003
WERKINGSUITKERING 2005 =	20 % enveloppe 1995	16% studenten 1996 - 2000	64% onderwijsbelasting studenten 2002 - 2004
WERKINGSUITKERING 2006 =	50% (werkingsuitkeringen 2001 + 2002 + 2003 + 2004 + 2005) / 5		50% onderwijsbelasting studenten 2003 - 2005
WERKINGSUITKERING 2007 =	50% (werkingsuitkeringen 2001 + 2002 + 2003 + 2004 + 2005) / 5		50% onderwijsbelasting studenten 2004 - 2006

	STUDENTENAANTALLEN	1/02/91	1/02/92	1/02/93	1/02/94	1/02/95	1/02/96	1/02/97
103556	Hogeschool Antwerpen	6.113,0	5.914,0	6.006,5	6.152,5	6.321,0	6.245,5	6.233,0
103564	Hogeschool van de Provincie Antwerpen	1.747,5	1.848,0	2.105,0	2.138,5	2.125,0	2.063,5	2.077,0
103572	Karel de Grote-Hogeschool - Katholieke Hogeschool Antwerpen	6.806,0	6.502,0	6.881,5	6.628,5	6.468,5	6.248,0	6.437,5
103581	Katholieke Hogeschool Kempen	4.868,5	4.785,0	4.894,5	4.959,0	4.771,5	4.680,5	4.811,5
103598	Katholieke Hogeschool Mechelen	2.682,0	2.907,5	3.378,5	3.453,0	3.531,0	3.688,5	3.668,0
103606	Erasmushogeschool Brussel	3.783,0	3.951,0	4.048,5	4.015,5	4.023,0	3.910,5	4.053,0
103614	Hogeschool Sint-Lukas Brussel	748,5	816,0	764,0	765,5	761,0	763,0	722,5
103622	Hogeschool voor Wetenschap en Kunst	6.430,0	6.481,0	6.510,5	6.459,5	6.157,0	6.023,5	5.904,0
103631	Katholieke Hogeschool Brussel	932,0	833,0	867,5	884,0	938,0	950,0	974,0
103648	Katholieke Hogeschool Leuven	3.757,5	3.791,0	4.124,5	4.237,0	4.280,5	4.448,5	4.483,5
103655	Katholieke Vlaamse Sociale Hogeschool Brussel en Parnas Dillebeek	462,5	486,0	480,0	509,0	604,5	664,0	714,0
103663	Hogeschool Gent	8.293,5	8.292,5	8.489,5	8.471,5	8.551,5	8.688,5	8.981,5
103671	Mercator, Hogeschool Provincie Oost-Vlaanderen	2.602,5	2.570,5	2.952,0	2.998,5	2.954,5	3.144,5	3.311,0
103689	Hogeschool voor Economisch en Grafisch Onderwijs	1.443,5	1.446,0	1.578,5	1.547,5	1.492,0	1.576,5	1.735,0
103697	Katholieke Hogeschool Sint-Lieven	4.230,0	4.407,5	4.464,0	4.469,0	4.439,5	4.433,5	4.394,5
103705	Katholieke Hogeschool voor lerarenopleiding en bedrijfsmanagement Oost-Vlaanderen	1.436,0	1.329,5	1.357,0	1.365,0	1.471,0	1.540,5	1.517,0
103713	Katholieke Hogeschool voor Gezondheidszorg Oost-Vlaanderen	1.100,0	1.159,0	1.267,5	1.484,5	1.601,5	1.690,5	1.801,0
103721	Hogeschool Limburg	1.793,0	1.794,5	1.988,5	2.081,0	2.036,0	2.031,5	2.254,5
103739	Katholieke Hogeschool Limburg	3.757,5	3.825,0	3.960,5	3.991,0	4.123,5	4.040,5	3.955,0
103747	Provinciale Hogeschool Limburg	2.963,5	3.225,0	3.607,5	3.656,0	3.652,5	3.735,0	3.901,5
103754	Hogeschool West- Vlaanderen - Vlaamse autonome hogeschool	2.118,0	2.115,0	2.308,0	2.458,0	2.585,0	2.770,5	2.928,0
103762	Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende	3.122,5	3.074,0	3.098,5	3.055,5	2.942,0	2.975,0	3.160,5
103771	Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen	3.789,5	3.669,5	3.971,0	4.026,5	3.999,5	4.192,0	4.250,0
103804	Economische Hogeschool Sint-Aloysius	2.871,0	2.966,5	2.868,5	2.784,5	2.729,0	2.808,0	2.626,5
103812	Groep T - Hogeschool Leuven	1.479,0	1.375,0	1.355,0	1.306,5	1.195,0	1.148,0	1.340,5
103821	Sociale Hogeschool Katholiek Vormingscentrum voor Maatschappelijk Werk	573,0	637,0	722,5	778,0	861,5	987,0	1.087,0
103861	Katholieke Vlaamse Hogeschool	1.442,5	1.463,5	1.547,5	1.623,5	1.655,5	1.608,5	1.699,0
104091	Handelshogeschool	1.266,0	1.364,0	1.243,5	1.166,0	1.080,0	983,5	897,0
		82.611,5	83.028,5	86.840,5	87.464,5	87.350,5	88.039,0	89.917,5

overzicht

ENVELOPPE 1998		
beschikbaar bedrag		
18.788.200.000		totaal
103556	hogeschool antwerpen	1.467.058.206
103564	hogeschool van de provincie antwerpen	346.588.999
103572	karel de grote-hogeschool	1.291.412.889
103581	katholieke hogeschool kempen	932.350.725
103598	katholieke hogeschool mechelen	605.048.975
103606	erasmushogeschool brussel	952.061.254
103614	hogeschool sint-lukas brussel	215.166.198
103622	hogeschool voor wetenschap en kunst	1.356.824.886
103631	katholieke hogeschool brussel	224.775.735
103648	katholieke hogeschool leuven	847.293.433
103655	katholieke vlaamse sociale hogeschool brussel en parnas dilbeek	121.115.990
103663	hogeschool gent	1.857.067.821
103671	mercator hogeschool provincie oost-vlaanderen	496.070.581
103689	hogeschool voor economisch en grafisch onderwijs	243.053.172
103697	katholieke hogeschool sint-lieven	872.347.048
103705	katholieke hogeschool voor lerarenopleiding en bedrijfsmanagement oost-vlaanderen	332.451.222
103713	katholieke hogeschool voor gezondheidszorg oost-vlaanderen	341.469.169
103721	hogeschool limburg	398.505.358
103739	katholieke hogeschool limburg	888.745.825
103747	provinciale hogeschool limburg	711.290.561
103754	hogeschool west-vlaanderen	500.452.172
103762	katholieke hogeschool brugge-oostende	599.270.499
103771	katholieke hogeschool zuid-west-vlaanderen	787.385.024
103804	economische hogeschool sint-aloysius	411.416.587
103812	groep t-hogeschool leuven	269.030.914
103821	sociale hogeschool - katholiek vormingscentrum voor maatschappelijk werk	168.817.947
103861	katholieke vlaamse hogeschool	290.213.738
104091	handelshogeschool antwerpen	153.372.146
104067	centraal fonds	354.885.065
104075	tbs + 55	159.574.681
104083	MVD-personeel	95.316.019
	controle	8.119.161
	kinderbijslag	489.648.000
TOTAAL		18.788.200.000

II. Vragen en opmerkingen van de leden met het antwoord van de heer Paul Cottenie

1. Investeringsmiddelen

De heer *Kris Van Dijk* stelt dat een algemene conclusie kan zijn dat de financiële toestand van de hogescholen positief is. Toch blijkt, zoals de toelichting aantoonde, dat de investeringen achterwege blijven. Dit heeft op lange termijn echter nefaste gevolgen voor de kwaliteit van de opleidingen. Hij denkt daarbij aan de apparatuur en dergelijke die zeer snel verouderd. Moet de overheid hier niet dringend ingrijpen ?

De heer *Jos De Meyer* bevestigt de vorige spreker dat de investeringsbehoeften voor de infrastructuur en het onderhoud van de gebouwen van de hogescholen enorm groot is. Er is de afgelopen twee jaar een belangrijke impuls gegeven, maar wat moet er in de toekomst op dit vlak gebeuren ?

De heer *Paul Cottenie* repliceert dat het positieve budgettaire beeld van de hogescholen relatief is. Dit wil zeggen dat de hogescholen hun onderwijs en opleidingen op een normale manier kunnen blijven aanbieden voorzover dit beeld kan aangehouden worden. Niettegenstaande dit, zijn er bijzondere investeringen noodzakelijk om aan de huidige trend van nieuwe uitdagingen tegemoet te komen. Als de hogescholen deze nieuwe uitdagingen willen beantwoorden en in functie daarvan de nodige intellectuele en materiële inspanningen (bvb. aankoop van hoogtechnologische apparatuur) willen ondernemen, dan zullen hiervoor bijkomende middelen noodzakelijk zijn.

De spreker beaamt dat de infrastructuur hét grote probleem is voor de hogescholen. Toch moet hier een onderscheid worden gemaakt. De Vlaamse autonome hogescholen zitten in een gunstige uitgangspositie omdat zij de eigen gebouwen heeft gekregen van de voorgaande beheerders. Voor de provinciale hogescholen geldt dan weer een ander regime. Twee van de drie hebben het voordeel hun gebouwen gratis ter beschikking te krijgen van de provincie. Dit is niet het geval voor de provincie Limburg die aan zijn hogeschool een huurprijs aanrekent. Voor de vrije hogescholen liggen de zaken anders. Hier zijn de vroegere patrimonium-vzw's en inrichtende machten meestal patrimoniumbeheerders gebleven en verhuren zij de gebouwen aan de hogescholen. Deze toestand geeft dus een grote ongelijkheid weer tussen de verscheidene hogescholen. De sector van de hogescholen blijft echter expansief terwijl tal van gebouwen sterk verouderd zijn. Daarom is er een dringende nood

aan bijkomende investeringsmiddelen voor de gebouwen. De 800 miljoen frank die de Vlaamse regering de laatste twee jaren heeft ingebracht, vormen een belangrijke aanzet, maar zijn niet voldoende.

2. Bijkomende financiële problemen (personeel, aantal studenten)

De heer *Jos De Meyer* merkt op dat de leeftijdsstructuur van het personeel en de daarmee verbonden kosten van de biënnales voor bijzondere problemen zorgen voor de hogescholen. Als de hogescholen over een periode van drie jaar 500 miljoen frank zouden besparen op het personeel, dan zouden de personeelskosten op termijn even hoog blijven. De spreker vervolgt dat de bijzondere uitstapregeling voor 55-plus, die gefinancierd wordt via een voorafname van het budget, consequenties geeft voor de financiering van de hogescholen. Als 30% van de gerechtigden voor deze uitstapregeling zou kiezen, dan loopt het wachtgeld op van 371 miljoen frank in 1998 tot 600 miljoen frank in 2001. Zijn deze cijfers juist en hoe kan men dit blijvend betalen ? Een bijkomende financiële druk op de hogescholen is te wijten aan de stijging van het aantal studenten. Hij vraagt in hoeverre deze bijkomende kosten kunnen worden ingeschat.

De heer *Paul Cottenie* bevestigt dat deze elementen zwaar op de hogeschoolenveloppes wegen. Zo vormt de leeftijdsstructuur van het personeel in de hogescholen een bijzonder financieel probleem. De meeste personeelsleden situeren zich immers in de leeftijdsgroep tussen 40 en 50, én tussen 50 en 60 jaar. De vergrijzing van het personeel is dan ook verantwoordelijk voor de uitbetaling van de hoogste weddeschalen. Dit legt uiteraard een hypotheek op de financieringsenveloppe. Voor wat de kostprijs voor de uitstapregeling voor 55-plussers betreft, kan hij moeilijk de aangehaalde extrapolatie bevestigen, noch ontkennen.

Ook de stijging van de studenten weegt, zoals de heer *De Meyer* aanhaalde, op het budget van de hogescholen. Op basis van de laatste tellingcijfers stelt de spreker dat het aantal studenten dit jaar met liefst 5% zou zijn gestegen. Dit impliceert dat ook de kosten stijgen. Omdat er geen lineair verband bestaat tussen personeelskosten en het stijgend aantal studenten, is het moeilijk daar een bedrag op te plakken. Toch meent de spreker dat een bijsturing van de middelen, zoals de minister van onderwijs reeds mondeling heeft toegezegd, ook op dit vlak onafwendbaar is.

3. Verschillen tussen de hogescholen

De heer *Jos De Meyer* stelt vast dat er nog steeds belangrijke verschillen bestaan tussen de hogescholen onderling. Zo blijkt dat de katholieke hogescholen onder meer inzake investeringsmiddelen en financiering per student sterk benadeeld worden. Zijn deze verschillen objectief verklaarbaar?

De heer *Freddy Sarens* pleit ervoor om ernstig rekening te houden met de verschillen tussen de hogescholen op het vlak van het soort van gebouwen dat men betreft en de leeftijdsstructuren van het personeel. Een derde belangrijk verschil waar men terdege moet mee rekening houden, betreft het genereren van eigen middelen. Hogescholen met richtingen die nauw aansluiten bij de bedrijfs-wereld hebben het op dit vlak veel gemakkelijker dan deze met richtingen voor de non-profitsector bijvoorbeeld.

Aansluitend op de opmerking van de vorige spreker over het genereren van eigen middelen, vraagt mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* of de regelgeving bepaalt hoeveel middelen een hogeschool zelf mag verzamelen.

De heer *Paul Cottenie* verduidelijkt dat de financiering per student in de Vlaamse autonome hogescholen bij de opstart hoger was dan die in de gesubsidieerde hogescholen. Er werd evenwel een financieringsformule uitgewerkt waarbij het zogenaamde 'historisch forfait' gradueel wordt afgebouwd, zodat in de praktijk vanaf 2006 dit 'historisch forfait' nog slechts voor 10% meespeelt bij de berekening van de enveloppe van de hogescholen. De lat wordt dus geleidelijk maar zeker automatisch nagenoeg gelijk gelegd. De spreker verwijst hier naar de transparant "Financieringssysteem" (zie boven) waar dit duidelijk uit af te lezen valt.

Er bestaat ongetwijfeld een ongelijkheid in de mogelijkheden van de hogescholen omdat de ene nu eenmaal rijk en de andere arm zijn gestart. Sommige hogescholen zijn mono-sectorieel, terwijl andere een waaier hebben van opleidingen. Hij heeft opgemerkt dat er momenteel spontane gesprekken aan de gang zijn tussen deze twee soorten van hogescholen om hun aanbod uit te breiden. Daardoor kan men zich immers beter wapenen tegen eventuele conjuncturele schommelingen.

Het staat voor de spreker vast dat de hogescholen zich de volgende jaren meer en meer op de commerciële markt zullen begeven en, naar analogie met de universiteiten, een steeds groter deel van

deze markt zullen bezetten. Het decreet op de hogescholen voorziet immers pas sinds drie jaar dat de hogescholen aan maatschappelijke dienstverlening en projectmatig wetenschappelijk onderzoek mogen doen. Er is nergens bepaald hoeveel deze eigen middelen mogen bedragen. Het genereren van bijkomende middelen kan immers ook naar het onderwijs toe gebruikt worden zodat hier een synergetisch effect optreedt.

4. De waardering van de gebouwen van de hogescholen

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* verwijst tevens naar de toelichting waar de spreker aanhaalde dat er een groot verschil is met betrekking tot het statuut van de gebouwen. Deze worden door de hogescholen niet op gelijke wijze in de boekhouding ingebracht. Hierdoor krijgt men toch een vertekend beeld van de reële situatie van de hogescholen. Zal men hier op korte termijn aan kunnen verhelpen?

De heer *Erik Matthijs* vindt het eigenaardig dat bedrijfsrevisoren, die voor de externe controle instaan, toelaten dat sommige hogescholen hun gebouwen niet gewaardeerd hebben, waardoor deze niet in de boekhouding kunnen worden opgenomen.

De heer *Paul Cottenie* beschrijft de waardering van de infrastructuur als een nefralgiek punt. Uiteindelijk is dit een boekhoudkundig probleem, zoals hij in de toelichting heeft uiteengezet. Sommige hogescholen doen alvast een waardevolle poging om hun gebouwen in de boekhouding in te brengen.

Hij verduidelijkt dat de bedrijfsrevisoren dit probleem van niet-waardering van de gebouwen kennen. De redenen die sommige hogescholen daarvoor aanhalen zijn ook plausibel. Zo heeft bijvoorbeeld een autonome hogeschool geen overdrachtsakte gekregen van de ARGO of heeft men te maken met historische panden die zeer moeilijk te schatten zijn. De waardering van deze gebouwen is dikwijls ook zeer moeilijk omdat de specifieke know how daartoe ontbreekt. Om al deze redenen hebben de bedrijfsrevisoren hier dan ook niet op aangedrongen.

5. Evaluatie

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* wenst enige ver-

duidelijking over de uitspraak dat een personeels-evaluatie die voorzien was voor eind 1998, moeilijk haalbaar is. Welke redenen liggen hier aan ten grondslag ?

De heer *Paul Cottenie* verklaart dat de hogescholen nog niet over voldoende knowhow beschikken om een dergelijke evaluatie vlot te laten verlopen. Sommigen hebben reeds verdienstelijk werk verricht. Anderen zullen echter niet rond geraken tegen eind 1998. Het is niet wenselijk hen daartoe te dwingen, omdat deze evaluatie zeer gevoelig ligt en bij het personeel voor de nodige ongerustheid zou zorgen.

De heer *Freddy Sarens* heeft vanuit de sector tal van vragen opgevangen met betrekking tot de onduidelijkheid over de toekomst. In welke mate en wanneer zullen er besluiten worden gekoppeld aan de evaluaties ?

De heer *Paul Cottenie* verduidelijkt dat de overheid vandaag reeds op basis van tal van punten een zinvolle evaluatie kan doen. Er was een evaluatie voorzien voor 1 mei 1998 die met het onderwijsdecreet IX verplaatst zal worden naar 2002. Deze evaluatie is gericht op de opportuniteit van het verder aanbieden van bepaalde opleidingen en opties. Men zal daar terecht een moratorium instellen omdat de verleiding groot zal zijn om vanaf 1998 massaal te programmeren. Men wil namelijk verhinderen dat men vanuit concurrentie-overwegingen massaal zou beginnen programmeren, met alle negatieve gevolgen voor de kwaliteit van de opleidingen als gevolg.

Op de vraag van de heer *Gilbert Vanleenhove* of deze evaluatie ook noodzakelijk is voor de leefbaarheid van de hogescholen, antwoordt de heer *Paul Cottenie* bevestigend. Dit geldt zeker voor de toestand van de gebouwen en de stijging van het aantal studenten. Het is zijns inziens niet nodig dit te koppelen aan een moratorium omdat een degelijke evaluatie ook enige tijd in beslag zal nemen.

6. De gevolgen van het hogescholendecreet m.b.t. de samenvoeging van hogescholen

Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* haalt aan dat er heel wat interne wrevel heerst binnen de hogescholen. Deze wrevel is terug te brengen op de decretaale samenvoeging van zeer uiteenlopende schoolinstellingen. Heeft de commissaris-coördinator met betrekking tot dit probleem een beeld over de

interne werking van de hogescholen en hoe zou hij deze problemen oplossen ?

Het is volgens de heer *Paul Cottenie* logisch dat de samenvoeging van verscheidene schoolinstellingen met een totaal verschillende schoolcultuur tot een cultuurschok leidt. Men heeft bijvoorbeeld een enorme stap moeten zetten van klein- naar grootschaligheid. Hij is van mening dat de volgende generatie personeelsleden zich goed zal voelen in de huidige meer grootschalige hogescholen. Overigens ontwikkelen deze hogescholen een eigen cultuur waarin het personeel, hoewel vaak behorend tot verschillende studiegebieden binnen dezelfde instelling, zich mettertijd meer en meer zal herkennen. Het beleid van de hogeschool zelf kan ook creatief omgaan in het opvangen van deze problemen. Sommigen zijn hier zeer goed in geslaagd door bijvoorbeeld de vroegere schoolinstellingen een eigen dynamiek te laten behouden.

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* stelt in dit kader dat er zich tal van problemen voordoen met betrekking tot de integratie van het artistiek hoger onderwijs in de hogescholen. Zij vraagt of deze richtingen terecht protest hebben laten horen.

De heer *Gilbert Vanleenhove* sluit zich aan bij deze vraagstelling en werpt op dat deze problemen eventueel terug te brengen zijn op de wegingscoëfficiënt van de studenten.

De heer *Paul Cottenie* antwoordt dat ook hij berichten over deze problemen heeft opgevangen, maar dat hij zelf als commissaris daar niet mee geconfronteerd werd. Dit probleem werd ook niet in het overleg door de andere commissarissen gerapporteerd zodat hij veronderstelt dat deze problemen door de betrokken commissarissen niet als dramatisch worden beschouwd. Hij beaamt dat dit probleem met de wegingscoëfficiënt kan te maken hebben, maar dan moet een studie aantonen dat er op basis van objectieve noden meer middelen nodig zijn voor de artistieke opleidingen. Uiteraard zal dit binnen de enveloppes de nodige gevolgen hebben voor de andere opleidingen.

De heer *Gilbert Vanleenhove* verwijst naar de decretaal vastgelegde medezeggenschap in de hogescholen. Daartoe dienen er hogeschoolonderhandelingscomité's en departementale onderhandelingscomité's te worden opgericht. Zijn er op dit vlak sterke verschillen waar te nemen tussen de hogescholen ?

De heer *Paul Cottenie* stelt dat de hogescholen tot de start van het decreet met dergelijke inspraakor-

ganen weinig of geen traditie hadden. Zijn ervaring leert evenwel dat de inspraak nog sterk kan worden verbeterd. Dit vergt uiteraard enige tijd omdat enerzijds de bestuursorganen van de hogescholen vaak weinig vertrouwd zijn met overleg en onderhandeling met personeelsdelegaties en anderzijds de vertegenwoordigers van het personeel zelf in onvoldoende mate voorbereid zijn op hun taak. Het valt te verwachten dat hierin spoedig verandering zal optreden. Een degelijke vorming en opleiding van de personeelsvertegenwoordigers met betrekking tot de te onderhandelen materies, zal snel resultaten ten goede opleveren.

7. *Opmerkingen met betrekking tot de aanbevelingen*

De heer *Erik Matthijs* verwijst naar de aanbevelingen waarin staat dat de hogescholen met het oog op een grotere openbaarheid, hun jaarrekening bij de balanscentrale van de Nationale Bank van België dienen te poneren. Wat is hiervan de eigenlijke meerwaarde ?

De heer *Paul Cottenie* stelt dat het neerleggen van de jaarrekening bij de balanscentrale van de Nationale Bank van België bij de aanbevelingen werd opgenomen omdat de bedrijfsrevisoren dit zelf als positief beoordelen. De balanscentrale van de NBB voert immers automatisch nog een rekenkundige controle uit, waardoor een extra controle gebeurt op mogelijke fouten. Dit soort publieke neerlegging van de jaarrekening zal mede daardoor leiden tot een nog grotere kwaliteit van het werk van de hogescholen en de bedrijfsrevisoren.

Mevrouw *Mia De Schamphelaere* gaat in op de tweede aanbeveling van het Commissariaat waarin staat dat de financieringsgroepen, die gebaseerd zijn op de basisopleidingen, en de ermee verbonden puntengewichten geëvalueerd moeten worden. Op basis van welke criteria dient deze evaluatie te gebeuren ? En in welke zin zou de commissaris-coördinator eventuele verschuivingen wensen ?

De heer *Paul Cottenie* verduidelijkt dat er terzake meer expertise nodig is. Hij verwijst naar de technische opleidingen in de hogescholen die een zeer grote behoefte hebben aan hoogwaardige technologische apparatuur. Als voorbeeld noemt hij de computerinfrastructuur waarvan bekend is dat deze omwille van de spectaculaire ontwikkelingen in de branche zeer snel veroudert en dus snel wordt afgeschreven. Voor bijvoorbeeld een opleiding informatica leidt dit tot grotere kosten dan

bijvoorbeeld voor een opleiding sociaal hoger onderwijs, waar weliswaar eveneens computers in gebruik zijn, maar waar de aantallen daarvan kleiner zijn en de afschrijvingstijd meestal groter is. Een objectieve benadering is hier dan ook gewenst. Ook ten aanzien van de omkadering dient een specifieke benadering gehanteerd. De begeleiding van studenten in werkplaatsen en laboratoria zal altijd veel intensiever zijn en meer personeel vergen dan bijvoorbeeld het ex cathedra doceren van een theoretische cursus aan een grote groep studenten. Met onder meer deze elementen zou rekening moeten worden gehouden bij het uitwerken van een nieuwe repartitieformule.

8. *Tot besluit*

De heer *André Van Nieuwkerke* besluit dat deze gedachtewisseling aantoont dat de controle van de werking van de hogescholen efficiënt en sluitend gebeurt. Hij vraagt of dit besluit terecht is.

De heer *Paul Cottenie* beaamt deze opmerking, op voorwaarde dat men rekening ermee houdt dat niet elk element even grondig bestudeerd kan worden. Het commissariaat van de Vlaamse regering is daartoe niet voldoende bestaft. De controle kan uiteraard nog worden uitgebreid, maar in dat geval dienen daartoe bijkomende middelen en personen ter beschikking gesteld van het commissariaat.

De verslaggever,

De voorzitter,

Erik MATTHIJS

Gilbert VANLEENHOVE